

رییس جامعه انجمن‌های اسلامی اصناف و بازار:

سنت قرض الحسنه باید حفظ شود

در حالی که اولین بانک قرض‌الحسنه کشور با حضور رییس جمهور فعالیت‌های رسمی خود را آغاز کرد، اعتراض سازمان اقتصاد اسلامی به شیوه فعالیت‌های این بانک و بی‌توجهی دولت به خواسته‌های سازمان همچنان ادامه دارد.

متولیان سازمان اقتصاد اسلامی چندی پیش در مذاکرات خود با رییس بانک مرکزی از او قول‌های مساعدی در مورد تاسیس اولین بانک قرض‌الحسنه خصوصی کشور گرفته بودند ولی مخالفت‌های مدام دولت با چنین تصمیمی موجب شد تا بحران قرض‌الحسنه‌ها بار دیگر تکرار شود.

صندوق‌های قرض‌الحسنه نهادهایی مالی هستند که به رغم گسترش شعب بانکی، همچنان جایگاه خود را در نظام پولی کشور حفظ کرده‌اند. از آنجایی که در تهران و بسیاری از شهرهای کشور صندوق‌های قرض‌الحسنه بیشتر در منطقه بازارها تشکیل شده‌اند، با احمد کریمی اصفهانی، رییس جامعه انجمن‌های اسلامی اصناف و بازار، عضو هیأت مدیره صندوق جاوید و عضو سابق هیأت مدیره سازمان اقتصاد اسلامی گفت‌وگویی انجام دادیم که می‌خوانید.

***چرا در منطقه کوچکی از تهران و در ناحیه بازار تعداد زیادی صندوق قرض‌الحسنه شکل گرفته است؟**

معمولاً بازارهای اسلامی در گذشته از افرادی تشکیل می‌شدند که بیشتر از همه با مسایل مذهبی آشنایی داشتند. از سوی دیگر، قرض‌الحسنه یک سنت دینی است که بنابراین در بخش بازار بیشتر شکل گرفته است. علت دیگر این بود که مستمندان به صنوف و بازاریان بیشتر مراجعه می‌کردند و همین خود عاملی برای تشکیل بیشتر صندوق‌های قرض‌الحسنه در بازار شد تا جوابگوی نیاز مستمندان باشد. ثواب

RICEST

قرض‌الحسنه مانند دانه‌ای است که در زمین کاشته می‌شود و از هرکدام ۷ خوشه و در هر خوشه ۱۰۰ سنبله می‌روید، در حالی که در دیدگاه نظام رایج بانکداری، پول را مانند موجودی می‌دانند که هرجا می رود، باید زایش داشته باشد و یک کره با خود بیاورد، یعنی سود کسب شود. نظارت بانک مرکزی بر کار صندوق قرض‌الحسنه مانند این است که برای نظارت بر یک درمانگاه، وزارت کشاورزی مأمور شود، این ناظر از سنخ کار درمانگاه نیست.

مدیر بانک به هر مشتری که به اصطلاح آستین نوتری داشته باشد، وام می‌دهد، ولی مسوول صندوق به هر کس که نیازمندتر باشد، تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت می‌کند. اگر بانک مرکزی خیلی قدرت دارد، موسسات مالی و اعتباری را نظارت کند که مجوز ندارند، یا بانک‌هایی که باید ۵ درصد منابعشان چک پول صادر می‌کردند ولی در عمل ۱۲۰ درصد آن مقدار صادر کردند و هر روز مشکلات به وجود می آورند را نظارت کند.

نظارت بانک مرکزی به معنی دخالت خواهد بود و صندوق‌های اصیل قرض‌الحسنه و مردمی را از حیّز انتفاع خارج می‌کند. صندوق‌های قرض‌الحسنه نظارت از سنخ خودشان می‌خواهند و این کار می‌تواند توسط گروه منتخبی از خود صندوق‌ها انجام شود.

*** در حال حاضر، صندوق‌های قرض‌الحسنه همچنان جایگاه خودشان را در بازار حفظ کرده‌اند. بانک‌ها نیز در بازار فعال هستند ولی هیچگاه نتوانستند جای صندوق‌ها را بگیرند.**

شرایطی که بانک‌ها و صندوق‌ها دارند، کاملاً از یکدیگر متفاوت است. بیشتر مراجعان بانک‌ها افرادی هستند که از توان مالی مناسبی برخوردارند و با این نهاد دارای ارتباطات مالی هستند و کمتر مستمندان به بانک‌ها مراجعه می‌کنند. بانک‌ها به آنهایی که اعتبار و امکانات بیشتری دارند، وام می‌دهد و درست در نقطه مقابل، صندوق‌ها به افرادی وام می‌دهند که مستحق‌تر هستند. آنهایی که نیازمند دریافت تسهیلات هستند و وضع مالی چندان مناسبی ندارند، به صندوق‌ها مراجعه می‌کنند و کاملاً مراجعه‌کنندگان به بانک‌ها و صندوق‌ها از یکدیگر متفاوت هستند. ضوابط حاکم بر بانک‌ها و صندوق‌ها نیز دارای تفاوت است. در صندوق‌های قرض‌الحسنه به افراد نیازمند فقط با یک معرفی وام قرض‌الحسنه داده می‌شود و سرعت اعطای وام در صندوق‌ها بالاست ولی در بانک ضوابط متفاوت است. در بانک برای اخذ تسهیلات باید اسناد و مدارک خاصی ارایه شود و فرآیند کاری طولانی‌تر است. به طور کلی، آن اعتمادی که مردم به صندوق‌ها دارند، مبنی بر این که پول آنها صرف قرض‌الحسنه می‌شود، به بانک‌ها ندارند.

*** آیا صندوق‌ها منبع تأمین مالی بازاریان هم به حساب می‌آیند یا اینکه فقط به مستمندان کمک می‌کنند؟**

امکانات صندوق‌ها مانند بانک‌ها به دو بخش تقسیم می‌شود. یکی حواله‌های دیداری است که به طور منظم، مردم داد و ستدهای خود را از طریق این حواله‌ها انجام می‌دهند و بخش دیگر، سپرده‌هایی است که افراد منحصراً برای اعطای وام در اختیار صندوق‌های قرض‌الحسنه قرار می‌دهند.

*** منظورم این است که آیا تسهیلات کلان از سوی صندوق‌های قرض‌الحسنه به بازاریان و تجار داده نمی‌شود؟**

هیچ صندوقی تسهیلات به تجار نمی‌دهد و فقط سرعت انجام کار در صندوق‌ها بالاتر است.

***آیا صندوق‌های حاضر در بازار، کار تجاری نیز انجام می‌دهند؟ گاهی شنیده می‌شود فلان صندوق به یک بازاری پولی داده تا با آن کار کند. آیا این موضوع را تأیید می‌کنید؟**

هیچ صندوقی وام کلان ندارد. ممکن است موضوع دیگری برای شما ایجاد شبهه کرده باشد. ببینید، ممکن است شما بخواهید به کسی پول بدهید و نمی‌خواهید او متوجه شود شما این پول را به او داده‌اید. شما که اختیار حساب خودتان را دارید، بخشی از حساب خودتان را مسدود می‌کنید و به صندوق اعلام می‌کنید از این محل به فلان فرد وام بدهد.

*** منابع مالی صندوق‌ها چگونه تأمین می‌شود؟**

معمولاً افراد خیّر منابعی را در اختیار صندوق‌ها قرار می‌دهند. بخشی از هزینه‌های صندوق‌ها نیز از محل کارمزدی است که دریافت می‌کنند و البته باید اشاره کنم که طبق فتوای امام (ره) صندوق‌ها به اندازه هزینه‌هایشان می‌توانند کارمزد دریافت کنند.

*** مسایل شرعی تا چه حد در گسترش صندوق‌های قرض‌الحسنه در بازار مؤثر بوده است؟**

در صندوق‌های قرض‌الحسنه به افراد نیازمند فقط با یک معرفی وام قرض‌الحسنه داده می‌شود و سرعت اعطای وام در صندوق‌ها بالاست ولی در بانک ضوابط متفاوت است. در بانک برای اخذ تسهیلات باید اسناد و مدارک خاصی ارایه شود و فرآیند کاری طولانی‌تر است.

هر صندوقی که هیات مدیره آن رعایت تمامی موازین شرعی را کرده و دقت بیشتری داشته، از استقبال و امکانات بیشتری برخوردار بوده است.

*** در اوایل انقلاب این دیدگاه در بازار وجود داشت که سیستم بانکی ربوی عمل می‌کند و شک و ابهاماتی در این زمینه وجود داشت که منجر به افزایش استقبال از صندوق‌های قرض‌الحسنه شد. آیا این دیدگاه همچنان به خصوص در بین بازاریان و اصناف وجود دارد؟**

این یک واقعیت است که قبل از انقلاب و مدتی پس از آن، ربا بر سیستم بانکی حاکم بود. الان هم اگر تمام موازین شرعی و قانونی قوانین وضع شده بانکی که به تایید شورای نگهبان رسیده است، اجرا شود، شبهه‌ای وجود نخواهد داشت ولی آنچه امروز هم در اجرا در بانک‌ها شاهد هستیم، با آنچه در مصوبات قانونی آمده است، فاصله زیادی دارد. در ظاهر ممکن است فاکتوری را دریافت کنید که عنوان شود مسایل شرعی در سیستم بانکی رعایت می‌شود ولی هم افرادی که وام دریافت می‌کنند و هم روسای بانک‌ها و شعب به خوبی می‌دانند که فقط یکسری فاکتورهای صوری رعایت می‌شود و بر مبنای چنین فاکتورهایی تسهیلات داده می‌شود که ما آنها را شرعی نمی‌دانیم و همچنان اعتقاد داریم سیستم بانکی ربوی عمل می‌کند.

*** صندوق‌هایی که در بازار فعالیت می‌کنند، آیا تاکنون دچار بحران مالی شده‌اند؟**

صندوق‌هایی که در بازار تهران وجود دارند، سراغ ندارم دچار مشکل شده باشند. البته ما به آنهایی که عملکردشان کم اشکال دارد، می‌گوییم بی‌مشکل هستند. ولی در کل کشور، اگرچه صندوق‌هایی دچار مشکل شدند، اما نسبت آنها در مقایسه با بانک‌ها بسیار کمتر و شاید یک به هزار باشد. به هر حال وظیفه دولت است که با صندوق‌های مشکل‌دار که گهگاه ما هم نسبت به عملکرد آنها تذکر می‌دهیم، برخورد کند. این وظیفه دولت است که با صندوق متخلف فلان شهر برخورد کند. البته اشکال دولت این است که اگر برخوردی می‌کند، این برخورد عام است. یک طیف عظیمی در کشور ما از وام قرض‌الحسنه استفاده می‌کنند و برخورد کلی با همه صندوق‌ها و قراردادن آنها در آستانه تعطیلی، مردم را به دولت بدبین می‌کند.

*** الان چه نهادی بر فعالیت صندوق‌ها نظارت می‌کند؟**

نظارت الزامی بر صندوق‌ها نداریم. صندوق‌ها مانند شرکتی که تشکیل می‌شود، باید در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت شود. تایید صلاحیت هیات مدیره صندوق‌ها نیز با نیروی انتظامی است. در اینجا لازم است به مطلبی نیز اشاره کنم. یکی از مشکلات جامعه ما چک‌های برگشتی است ولی در صندوق‌ها حواله‌ها که کارکرد چک را در نظام بانکی دارند، به ندرت برمی‌گردد. کسی که حواله یک صندوق را دریافت می‌کند، نسبت به کسی که چکی را دریافت می‌کند، اطمینان بیشتری به وصول آن دارد اگرچه حواله از نظر قضایی قابل اقدام برای برگشت زدن نیست. هیات مدیره‌های صندوق‌ها برای افتتاح دسته حواله‌ها بسیار سخت می‌گیرند ولی در بانک ممکن است به راحتی بتوانید یک دسته چک بگیرید.

*** سازمان اقتصاد اسلامی و بانک مرکزی هرکدام خود را متولی صندوق‌های قرض‌الحسنه در کشور می‌دانند. به نظر شما کدام نهاد می‌تواند نظارت بهتری بر فعالیت صندوق‌ها داشته باشد؟**

اگر اتحادیه‌ای که منتخب خود صندوق‌هاباشد، تشکیل شود و از بین خودشان افرادی را انتخاب کنند که بر فعالیت صندوق‌ها نظارت داشته باشند، بهتر است. به هر حال، نظارت دولتی بر یک نهاد مردمی نمی‌تواند مؤثر باشد.

❑

تعرفه خدمات تبلیغاتی ویژه‌نامه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در سال ۱۳۸۶

* با توجه به افزایش چشمگیر تیراژ (شمارگان) نشریه به ۲۰ هزار نسخه و توزیع دقیق و سراسری آن میان شرکت‌ها، اعضای محترم اتاق و مراکز رسمی مربوطه، تعرفه جدید خدمات تبلیغاتی برای سال ۱۳۸۶ بدین شرح اعلام می‌گردد:

محل چاپ آگهی	نامه اتاق بازرگانی (فارسی) قطع نشریه ۲۸/۵×۲۱/۵ اندازه مطلب ۱۷×۲۳/۵	توضیحات
آگهی‌های رنگی:		
صفحه پشت جلد	۱/۵۵۰ میلیون تومان	- فیش واریز وجه نقد به حساب بانکی ۱۰۱۱۰ بانک ملت، شعبه شرکت نفت، خیابان طالقانی، تهران، یا چک هزینه چاپ آگهی در وجه «اتاق بازرگانی و صنایع معادن ایران» همزمان با پذیرش سفارش چاپ آگهی دریافت می‌شود.
صفحه داخل جلد	۱/۱ میلیون تومان	
صفحه روبروی شناسنامه	۹۵۰ هزار تومان	
صفحه اول و صفحه آخر چهار رنگ	۶۵۰ هزار تومان	- هزینه انجام سفارش چاپ آگهی از اشخاص حقوقی و حقیقی خارجی به دلار دریافت می‌شود.
صفحه وسط	۵۵۰ هزار تومان	
صفحات داخلی	۵۰۰ هزار تومان	- اقامتگاه شرکت / موسسه، تعیین کننده خارجی یا داخلی بودن آن می‌باشد.
آگهی‌های تک رنگ داخل صفحات متن:		- هزینه‌های طراحی، عکاسی و فیلم به عهده آگهی دهنده می باشد.
نیم صفحه	۲۳۰ هزار تومان	- برای هر صفحه رپرتاژ آگهی علاوه بر قیمت‌های فوق، هزینه تهیه متن و هزینه طراحی نیز دریافت می‌شود.
ربع صفحه	۱۶۰ هزار تومان	

نظر به استقبال گسترده از خدمات تبلیغاتی، علاقمندان می توانند برای رزرو آگهی با بخش آگهی‌های نشریه تماس حاصل فرمایند.

RICEST